

ส่วนที่ 3 ประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป

ประเด็นท้าทายต่อการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญฯ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 257 และมาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล จากการดำเนินการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน ในปี 2564 พบว่ามีความคืบหน้าในการดำเนินการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแต่ยังคงไม่บรรลุเป้าหมายตามผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา 257 โดยมีประเด็นท้าทายสรุปได้ ดังนี้

1) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เช่น ความขัดแย้งทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ และคนรุ่นเก่าเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในสังคม โดยปัจจุบันคนรุ่นใหม่ให้ความเคารพ ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่ น้อยลง เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความเปิดกว้างมากขึ้นทำให้เด็กรุ่นใหม่มีความคิดเร็ว ทำเร็ว อีกทั้ง ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารมีความรุนแรงโดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ขณะที่การสร้างคุณค่าด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยังขาดการพัฒนาที่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างระบบตรวจสอบและติดตามการรายงานผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านสิทธิมนุษยชน การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ ในมิติการให้บริการประชาชน มิติการบริหารจัดการภาครัฐ และมิติการกำหนดนโยบายต้องกำหนดนโยบายในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ

2) สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ การไม่ได้รับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เท่าเทียม และการถูกเลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มคนชายขอบ เช่น เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้หญิง และผู้อพยพ ทั้งนี้มาตรการทางกฎหมายจะช่วยให้การบริหารจัดการและความชอบธรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ได้รับการดูแล เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถจัดการกับปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ การไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และกระบวนการทางกฎหมายเป็นทั้งเหตุและผลของความยากจน กลุ่มคนที่เปราะบางต่อการถูกกีดกันออกจากสังคมเป็นกลุ่มที่ประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงความยุติธรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย ทั้งนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของไทยรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เนื่องจากกลุ่มแรงงานรายได้น้อย ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง อาชีพรับจ้างทั่วไป ค่าขายหาบเร่แผงลอย ล้วนเป็นกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถ Work from Home ได้ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนสถานที่ทำงานทำได้ยาก จึงมีโอกาที่จะตกงาน ถูกให้พักงานและสูญเสียรายได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อีกทั้งแรงงานรายได้น้อยมักไม่มีเงินเก็บออมมากพอและไม่มีสินทรัพย์อื่น ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ทดแทนได้ รวมทั้งการขาดโอกาสในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ครอบคลุมและมีคุณภาพแตกต่างกันมาก ซึ่งปัญหาการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันเป็นหนึ่งในต้นตอของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของไทยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ขณะที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุนิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำแย่งก่อให้เกิดปัญหาแก่ก่อนวัยมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นรุนแรงในกลุ่มคนจนเนื่องจากกลุ่มคนจนมีรายได้ที่ต่ำ การสะสมความมั่งคั่งที่ต่ำ และปัญหาหนี้ครัวเรือนที่สูง

3) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมและส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากและทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ ปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนไร้บ้าน หรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อโควิด-19 ล้วนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้ หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการตีตรา และการไม่ยอมรับผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด-19 กลับเข้าสู่ชุมชนหรือครอบครัวของผู้ติดเชื้อโควิด-19 ถูกชุมชนกีดกันไม่ให้ออกมาใช้ชีวิตตามปกติ นำไปสู่การกักปิดหรือไม่ยอมเข้ารับการตรวจหาเชื้อโควิด-19 การถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้น ภาวะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของคนไร้บ้าน เด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการขาดการดูแลที่เหมาะสม ทั้งนี้ โรคติดเชื้อโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ ทำให้มีการแพร่เชื้อในวงกว้าง ทุกภาคส่วนจึงควรผสมผสานและบูรณาการภารกิจ เครือข่าย เครื่องมือ องค์ความรู้ และงบประมาณของภาคยุทธศาสตร์ทั้งด้านสุขภาพและสังคมเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสู้ภัยโควิด-19 และหน่วยงานในพื้นที่ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยให้ความรู้และปรับเปลี่ยนบทบาทของประชาชนจากภาวะตื่นกลัวเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และมีส่วนร่วมกำหนดมาตรการของตนเพื่อหนุนช่วยภาครัฐ ในการรับมือกับเชื้อโควิด-19 ทั้งนี้ การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยังคงมีอุปสรรคในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 258 ได้กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาหลักสูตรการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขค่อนข้างมีความละเอียดอ่อน ผู้เขียนและบรรณาธิการจึงต้องเพิ่มความระมัดระวัง ส่งผลให้ต้องใช้ระยะเวลาในการพิจารณาปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงเดือนมิถุนายน 2564 ที่ผ่านมามีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้น และจำนวนผู้เสียชีวิตจากเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้หน่วยงานรัฐและเอกชนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อดังกล่าว อาทิ การปฏิบัติงานที่บ้านหรือ Work from Home ส่งผลให้การประสานงานเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันจากหน่วยงานภายนอกอาจเกิดความล่าช้า และไม่สามารถจัดการประชุมหารือร่วมกันได้

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากการประสานงานกับหน่วยงานระดับต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้เกิดการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลทำได้อย่างจำกัด เนื่องด้วยระยะทางและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การดำเนินการในบางกิจกรรมเกิดความล่าช้า และไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ได้ อีกทั้งข้อมูลสำคัญของบางหน่วยงานยังไม่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล หรือข้อมูลมีคุณภาพที่ไม่เพียงพอที่จะเปิดให้หน่วยงานภายนอกเชื่อมโยงเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ และหน่วยงานเปิดให้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันได้ด้วยวิธีการที่หลากหลายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ค. ด้านกฎหมาย

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากการดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมายตามบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติการจัดทำกฎหมายและกฎระเบียบที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน หากเร่งรีบออกกฎหมายดังกล่าว จะเกิดความสับสนแก่หน่วยงาน และประชาชนผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

ตามที่บัญญัติไว้ใน (1) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ ตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวเนื่องจากขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

จ. ด้านการศึกษา

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากโครงการจำเป็นต้องชะลอการดำเนินงานเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ยังคงเป็นปัญหาหลักที่ทำให้การดำเนินงานโครงการในขั้นตอนต่าง ๆ ล่าช้า และไม่ต่อเนื่อง

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบธุรกิจเพื่อสังคมและวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้โดยสะดวก จึงต้องมีการปรับแผนการดำเนินงานโดยปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่เชื้อตามนโยบายของรัฐบาลและปรับเปลี่ยนรูปแบบในบางกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่เพื่อเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย

ช. ด้านอื่น ๆ

ตามที่บัญญัติไว้ใน (4) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน มีประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้มีการชะลอการดำเนินงานของการปรับปรุงระบบหลักประกันสุขภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบและมีความจำเป็นเร่งด่วนก่อน

ประเด็นท้าทายของแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้าน

- ทศนคติและความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประชาชนไทย
- การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเกี่ยวกับระบอบการปกครอง

- การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการให้บริการภาครัฐ บางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัล สำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการ (Back-end) รวมทั้งยังมีกฎหมาย ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการในรูปแบบดิจิทัล
- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานของแต่ละหน่วยงานมีลักษณะต่างคนต่างดำเนินการเอง ไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การเชื่อมโยงข้อมูลหรือระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ยากในทางเทคนิค รวมถึงต้องปรับปรุงด้านบุคลากรของภาครัฐทั้งในส่วนของบุคลากรเดิมที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งการสรรหา และรักษาบุคลากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลซึ่งมีส่วนช่วยในการยกระดับการทำงานของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

- ยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่ล้าสมัยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม ตลอดจนสร้างภาระให้แก่ประชาชนและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในระยะต่อไป
- เร่งสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่ล้าสมัยในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ
- การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่มีความล้าสมัยมีอยู่เป็นจำนวนมากและมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน
- กระบวนการในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมีลำดับขั้นตอนและใช้ระยะเวลานาน

- เมื่อพระราชบัญญัติระยะเวลาในการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการกำหนดระยะเวลาที่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน 90 วัน ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรมีการเตรียมการล่วงหน้า และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับการดำเนินการ
- ระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลหลังการปล่อยตัว ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาที่ต้องใช้ดุลพินิจให้มีความเหมาะสมกับอัตราโทษในแต่ละคดีและพฤติการณ์ของผู้ต้องหา/จำเลย ซึ่งหากมีการพัฒนาให้มีประเภทของคดีและอัตราโทษที่ไม่นำปัจจัยทางด้านทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันในการพิจารณาให้มากยิ่งขึ้น การขยายโอกาสให้ผู้ต้องหา/จำเลย เข้าถึงสิทธิการปล่อยตัวชั่วคราวและลดความเหลื่อมล้ำทางกระบวนการยุติธรรมได้มากยิ่งขึ้น

- ข้อจำกัดมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร
- ข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างพื้นที่ในภูมิภาคต่าง ๆ และการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรม จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้การปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ของภาครัฐและการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบ

- การยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ ทำให้การจะควบคุมมลพิษให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดยังไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ รวมถึงการจัดหาที่ดินที่เหมาะสมเพื่อการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และขาดการกำกับดูแล
- พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในทะเล พ.ศ. ... จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและพิจารณาทบทวนทุกมิติที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องใช้เวลานาน
- การบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้สร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องอาศัยความรู้และงบประมาณในการป้องกัน พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร
- การอนุรักษ์ทรัพยากรยังพบปัญหาความไม่ชัดเจนในการใช้ทรัพยากร การจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) การสร้างมาตรการจูงใจทางด้านภาษี และการพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ

- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสาร ขว่วปลอมด้านสุขภาพบนสื่อออนไลน์และสร้างองค์ความรู้ทางสุขภาพอาจมีข้อจำกัดสำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำและ/หรือมีทักษะทางด้านดิจิทัลที่ยังไม่เพียงพอ และความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึง
- จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุขไม่สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรในประเทศไทย และบางหน่วยงานมีปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูล
- การปรับปรุงตัวบทกฎหมายในเรื่องการเพิ่มสิทธิให้กลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นในระบบหลักประกันสุขภาพให้สามารถครอบคลุมสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน
- ข้อจำกัดเชิงจำนวนและศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารความรู้เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ รวมถึงรูปแบบการสื่อสารที่ยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การบูรณาการการดำเนินของหน่วยงานด้านต่าง ๆ ยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สามารถสะท้อนให้เกิดความร่วมมือของการทำงานในการสร้างองค์ความรู้ในภาพรวมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- การเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชาชน รวมถึงความห่างไกลของพื้นที่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลของประชากรบางกลุ่ม
- ระบบฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสารยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

- การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการออม ประชาชนบางกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจด้านการออมเงินเพื่อการเกษียณ
- แรงงานในระบบที่มีความเสี่ยงจากการตกงานมากขึ้นและถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี และแรงงานนอกระบบที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง ทั้งจากรายได้ที่ต่ำและไม่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการคุ้มครองครอบคลุม
- ข้อมูลของหน่วยงานรัฐมีความซ้ำซ้อนและกระจุกกระจาย ไม่เป็นเอกภาพ การจัดเก็บข้อมูลยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ตกหล่นจากการให้ความช่วยเหลือภาครัฐ
- การนิยามและคำจำกัดความของแต่ละหน่วยงานมีความไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยึดบทบาทภารกิจของตนเป็นหลัก ทำให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดความสับสนในการให้ความช่วยเหลือ
- การออกกฎหมายที่จะเป็นกลไกสนับสนุนให้ชุมชนในเขตเมืองมีความเข้มแข็ง การสร้างให้เกิดการรวมพลังของชุมชนในการร่วมกันจัดการปัญหาและความท้าทายใหม่ ๆ ที่กำหนดจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

- ความต้องการใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงไปจากผลคาดการณ์ ประกอบกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งทั่วโลกได้ให้ความสำคัญกับการลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคพลังงาน ส่งผลให้ภาคพลังงานไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานภาคขนส่งเป็นพลังงานไฟฟ้า
- การบริหารจัดการการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติเพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ที่มีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะเพิ่มอนาคตได้
- การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ และการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า

- กฎหมายหลายฉบับมีการดำเนินการล่าช้า ไม่สามารถผลักดันให้เกิดผลสำเร็จโดยง่าย
- หน่วยงานหลักที่ดำเนินกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่สำคัญหลายหน่วยงาน เป็นองค์กรอิสระ และองค์การมหาชน ส่งผลให้การดำเนินการและการประสานขับเคลื่อนอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
- การประเมิน ITA มีความล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม รวมถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐบางส่วนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการขอใช้ทรัพย์สินของทางราชการ

- การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลันและนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น
- การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้โรงเรียนในหลายพื้นที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ รวมถึงการจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาสมรรถนะให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ไม่สามารถดำเนินการจัดประชุมภายนอก

- การประเมินสถานการณ์ด้านคุณธรรมของประเทศไทยทำได้ค่อนข้างยาก และยังไม่มีกำหนดค่านิยมของคุณธรรมที่ชัดเจน
- การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการออกกำลังกาย เล่นกีฬาของประชาชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และต้องรู้เท่าทันตลอดจนปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวดและเคร่งครัดเพื่อพัฒนากีฬาไทยสู่ระดับโลกอย่างต่อเนื่อง
- ระบบรองรับการปรับเปลี่ยนงานใหม่ การพัฒนาทักษะ และระบบการหางานทดแทนยังขาดประสิทธิภาพ และระบบที่สามารถรองรับการพัฒนาและยกระดับทักษะ (Upskill, Reskill) ได้อย่างทันทั่วทั้งที่กับบริบทตลาดแรงงานที่มีความเปลี่ยนแปลงในอัตราเร่งขึ้น

สรุปภาพรวมของประเด็นท้าทายที่สำคัญ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ได้ดังนี้

- 1 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19**
ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของแผนการปฏิรูปประเทศ การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความล่าช้า เนื่องจากสถานการณ์ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การจัดการประชุมในรูปแบบออนไลน์ การดำเนินการตามมาตรการการป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 (New Normal)
- 2 การเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์**
โครงการที่สามารถส่งผลกระทบต่อบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) บางโครงการยังมีการดำเนินการที่ล่าช้ากว่าห้วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock จึงส่งผลให้การดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้
- 3 ผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ**
การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่มีความล้าสมัย และกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งการปรับปรุงกฎหมายมีระยะเวลาในการปรับปรุงเป็นอย่างมาก ทำให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการเป็นไปได้อย่างล่าช้า รวมถึงจัดระเบียบกฎหมายให้อยู่ในแหล่งเดียวกัน และมีการเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4 ประเด็นการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงต้องบูรณาการกับทุกภาคส่วนตั้งแต่การร่วมวางแผน แก้ปัญหาและการพัฒนา เนื่องจากหน่วยงานยังคงยึดภารกิจของหน่วยงานตนเองเป็นหลัก ทำให้การบูรณาการการทำงานร่วมกันยังคงเป็นไปอย่างล่าช้า รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้วยห้วงเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศซึ่งหากนับจากที่ประกาศใช้ครั้งแรกในปี 2561 ระยะเวลาดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้จะสิ้นสุดลงในปี 2565 ทำให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในช่วงเวลาที่เหลืออยู่นี้เป็น การดำเนินงานที่สำคัญที่จะทำให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดดำเนินการในเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ที่อาจมีความเสี่ยงต่อการไม่สามารถบรรลุค่าเป้าหมายในปี 2565 โดยให้มีการกำกับ เร่งรัด ติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

- **หน่วยงานรับผิดชอบหลัก หน่วยงานร่วมดำเนินการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องประสานการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด** เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้การดำเนินโครงการ/การดำเนินการที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายย่อยได้ตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านจะเป็นผู้สนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินงาน
- **ให้ความสำคัญกับกระบวนการกำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายในแต่ละห้วงเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผนขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock** เพื่อให้ทราบสถานะของการดำเนินโครงการ/การดำเนินการ และสามารถเร่งรัด กำกับ การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนฯ รวมทั้งหาวิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันต่อสถานการณ์และตรงจุด
- **หยิบยกกิจกรรม Big Rock ที่มีความล่าช้า และประเด็นปฏิรูปที่ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ในปี 2565 มาวิเคราะห์หาสาเหตุ และเร่งรัด กำกับ และติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด** ผ่านกลไกเครือข่ายของสำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) เพื่อกำหนดแนวทางวิธีดำเนินงานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ โดยกำหนดให้มีมาตรการเป็นการเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่การดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่มุ่งหวังไว้ภายในกรอบระยะเวลาของแผนการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ สำนักงานฯ จะมีการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ทราบเป็นระยะเพื่อให้สามารถกำกับติดตามการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยจะได้สรุปการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ ในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศประจำปี 2565 ต่อไป

